

LIBRIS

We know
books

Ștefania Ștefănescu
Diana-Alexandra Popovici
Adelin Daniel Nedelea
Alexandra Capră

Geografie

Manual pentru clasa a VI-a

6

• Structura manualului	4
• Cuvânt-înainte	6
• Fișa de observare a comportamentului	6
• Competențe generale și specifice	6

UNITATEA I CUNOAȘTEREA LUMII ÎN CARE TRĂIM .....

7

Competențe specifice: 1.1; 2.1; 2.2; 2.3; 3.1.

1. Repere ale cunoașterii Terrei – de la marile descoperiri geografice la explorarea modernă	8
2. Continente și țări – reprezentări cartografice. Harta politică a lumii	10
• Aplicații practice	14
• Recapitulare și autoevaluare	16

UNITATEA II ANTROPOSFERA – OMUL ȘI ACTIVITĂȚILE UMANE .....

17

Competențe specifice: 1.1; 1.2; 2.1; 2.2; 2.3; 3.1; 3.2; 3.3; 3.4; 4.1; 4.2; 4.3.

1. Populația Terrei: evoluția numerică, răspândirea geografică, diversitatea umană, mobilitatea teritorială	18
2. Așezările omenești – forme de locuire și diferențieri teritoriale	24
3. Resursele naturale și valorificarea acestora	27
4. Domeniile activităților economice pe Terra: agricultura, industria, serviciile (caracteristici generale)	30
5. Efectele activităților umane asupra mediului și calitatea vieții	34
• Aplicații practice	36
• Recapitulare și autoevaluare	38

UNITATEA III EUROPA – IDENTITATE GEOGRAFICĂ .....

39

Competențe specifice: 1.1; 1.2; 2.1; 2.2; 2.3; 3.1; 3.2; 3.3; 3.4; 4.2; 4.3.

1. Europa – Poziția geografică. Țărmurile: golfuri, insule, peninsule și strâmțori	40
2. Caracteristici generale ale reliefului. Unități majore	42
3. Hidrografia Europei	44
4. Diferențieri climatice și biogeografice	47
5. Harta politică – state și regiuni	51
6. Răspândirea geografică a populației. Elemente de diversitate umană (diversitate etnică, lingvistică, confesională și culturală)	54
7. Marile orașe europene	58
8. Resursele naturale și valorificarea lor	62
9. Activitățile economice: agricultura, industria, serviciile	65
10. Uniunea Europeană	70
11. Caracterizarea geografică a unor state	73
• Recapitulare și autoevaluare	87

UNITATEA IV EUROPA ÎN LUMEA CONTEMPORANĂ .....

89

Competențe specifice: 1.1; 1.2; 2.1; 2.3; 3.4.

1. Valori culturale și umane europene	90
2. Calitatea vieții în Europa	92
• Evaluare	94
Evaluare finală	95

UNITATEA I LIBRIS CUNOAȘTEREA LUMII ÎN CARE TRĂIM

We know
books

1. Repere ale cunoașterii Terrei – de la marile descoperiri geografice la explorarea modernă
2. Continente și țări – reprezentări cartografice. Harta politică a lumii

▶ APLICAȚII PRACTICE:

Exerciții de apreciere a distanțelor și a suprafețelor pe suporturi cartografice clasice și/sau digitale

▶ RECAPITULARE ȘI AUTOEVALUARE

Competențe specifice: 1.1; 2.1; 2.2; 2.3; 3.1.

1. REPERE ALE CUNOAȘTERII TERREI – DE LA MARILE DESCOPERIRI GEOGRAFICE LA EXPLORAREA MODERNĂ

Fig. 1 Astrolab

Încă de la apariția sa pe planeta Pământ, omul a fost curios să descopere alte locuri. De cele mai multe ori, această curiozitate era dublată de anumite necesități, cum ar fi: nevoia de adăpost, nevoia de hrană, nevoia de a fi în siguranță față de prădători etc.

Mai târziu, oamenii au început să facă schimburi comerciale și să se deplaseze tot mai mult, pe uscat, dar și pe apă. În Antichitate, cele mai cunoscute teritorii de către europeni erau Orientul Apropiat și nordul Africii. În secolul al XI-lea, odată cu organizarea cruciadelor, precum și din dorința tot mai mare a europenilor de a aduce diferite produse și resurse din alte

teritorii, au început să fie organizate tot mai multe călătorii către Asia și Africa. În urma relatărilor celor care au ajuns în aceste ținuturi îndepărtate, despre bogățiile (în special aur) și condimentele care se găsesc acolo, marile state europene au început să finanțeze expediții către noi teritorii. Concomitent, s-a dezvoltat mult și navigația, făcându-se trecerea de la corăbiile grele, urnite de vâsle, la cele ușoare, cu pânze, care foloseau forța vântului pentru a se deplasa, dar se dezvoltă și instrumentele de navigație (busola și astrolabul – fig. 1). Cele mai cunoscute călătorii din Evul Mediu sunt notate în tabelul următor.

Călătorul	Naționalitatea	Perioada călătoriei	Unde a călătorit/ce a descoperit
Marco Polo	Italian (venețian)	1271–1295	Asia (Rusia, China) – a călătorit 24 000 km.
Cristofor Columb	Italiano-spaniol	3 august 1492 – 15 martie 1493 și încă trei călătorii (până în 1504)	Dorind să meargă spre India, prin vest (nu se cunoștea existența unui alt continent la vest de Europa), a descoperit America.
Vasco da Gama	Portughez	1497–1499	Descoperă calea maritimă spre India, făcând înconjurul Africii.
Fernando Magellan	Portughez (a navigat în serviciul Spaniei)	1519–1522	Prima călătorie în jurul lumii (prin sudul Americii de Sud).

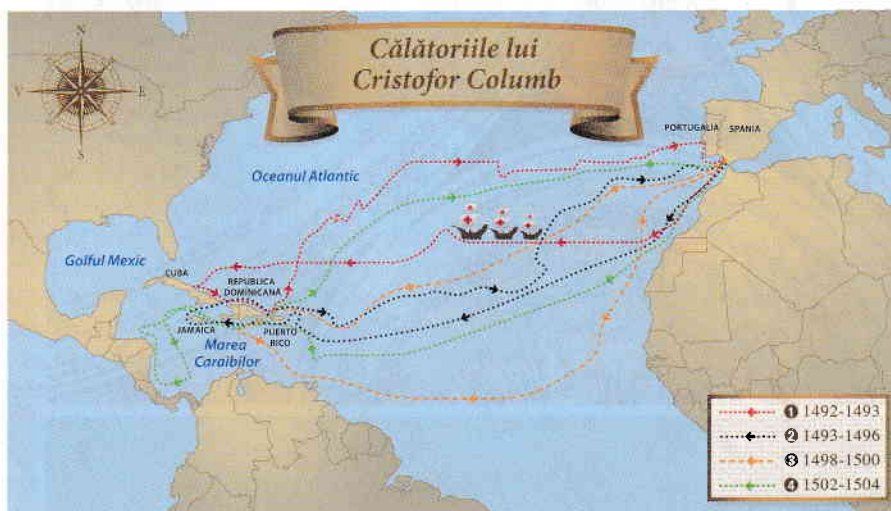

Aplică!

Analizează imaginea alăturată și descrie călătoriile lui Cristofor Columb, menționând punctul de plecare, traseul urmat și punctul de sosire. Utilizează și un atlas geografic școlar. Explică de ce a atribuit denumirea de „indieni” populației pe care a întâlnit-o la finalul călătoriei sale?

Fig. 2

Călătoriile lui Cristofor Columb

IBDIS

We know
BOOKS

În prezent, cunoașterea Terrei se face din spațiu (cu ajutorul sateliților și a misiunilor spațiale), dar și din adâncurile sale (prin sondarea fundului oceanic, prin monitorizarea plăcilor tectonice, prin diferite cercetări geologice). Primul satelit lansat pe orbita Terrei, în 1957, a fost Sputnik-1, un satelit rusesc. Acest prim pas în cucerirea spațiului a dus la apariția așa-numitei „curse a spațiului” între Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii. Lansarea primului satelit pe orbita Pământului a fost urmată de trimiterea primului om în spațiu (Yuri Gagarin, 1961), tot de către sovietici. A urmat prima aselenizare a omului (20.07.1969), realizată de către NASA, în cadrul misiunii Apollo 11.

În prezent, Pământul este monitorizat de diferiți sateliți (fig. 3), fiecare având la bord o serie întreagă de instrumente pentru preluarea imaginilor, pentru studierea climei, a vegetației, a solului, a oceanelor etc.

În ultimii ani, pentru studierea și observarea Terrei se mai utilizează și drone, care permit preluarea unor imagini de înaltă calitate, de la distanță. Sunt utilizate mai ales pentru studierea dezastrelor naturale (de exemplu, alunecări de teren, erupții vulcanice, inundații, incendii – fig. 4), pentru preluarea de imagini în siguranță și analizarea lor ulterioară.

Fig. 3 Satelit orbitând Terra

Fig. 4 Imagine preluată cu drona de la un incendiu natural

Vreau să știu mai mult

În anul 2021, existau 1832 de sateliți pentru comunicație, 906 pentru observarea Terrei, 350 de sateliți tehnologici, 150 de sateliți de navigație și poziționare globală, 104 sateliți pentru observarea spațiului, 20 de sateliți pentru studierea Terrei și 10 sateliți pentru alte utilizări.

Țările cu cele mai multe misiuni satelitare sunt: SUA, China, Rusia, Marea Britanie, Japonia, India, Agenția Spațială Europeană, Canada, Germania și Luxemburg.

GEODEX

cruciadă – expediție militară întreprinsă la îndemnul Bisericii catolice împotriva unor erectici sau a adepților altor religii;
a aseleniza – a lua contact cu suprafața Lunii, a se așeza pe Lună;

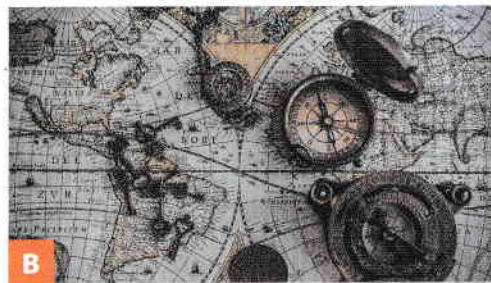
dronă – aparat de zbor care nu are pilot uman la bord, fiind ghidat de către un pilot automat digital aflat la bordul său sau prin telecomandă, de la un centru de control de la sol.

Aplică!

Ordonează imaginile de mai jos, de la cel mai vechi instrument de explorare a Terrei la cel mai nou. Notează pe caiet litera de pe figură, numește instrumentul și perioada în care a apărut.

A

B

C

2. CONTINENTE ȘI ȚĂRI – REPREZENTĂRI CARTOGRAFICE. HARTA POLITICĂ A LUMII

Amintește-ți!

Câte continente există pe Terra? Care este denumirea acestora?

GEODEX

a cartografia – a realiza hărți și planuri topografice ale unor locuri.

Știi că...?

▶ Printre cele mai vechi hărți se numără cea întocmită de Ptolemeu, în Antichitate. Alte hărți vechi ale lumii au fost realizate de Abraham Ortelius (1570) și Gerardus Mercator (1594) – fig. 1.

▶ Gerardus Mercator a fost cel care a introdus cuvântul „atlas” pentru a desemna o colecție de hărți.

▶ Datorită jurnalelor de călătorie ale lui Marco Polo au ajuns în Europa informații despre China.

În strânsă legătură cu acțiunile întreprinse de oameni pentru cunoașterea ținuturilor în care trăiau, și mai apoi a zonelor mai îndepărtate, au apărut și diferite forme grafice care reprezentau ținuturile acestea. Călătorii obișnuiau să țină *jurnale de călătorie* în care descriau cele văzute și desenau *contururi ale continentelor și ale țărilor* prin care treceau. Erau cartografiate mai ales țărmurile, deoarece navigația era principalul mijloc de explorare. Datorită descrierilor făcute de călători și de navigatori au apărut **primele hărți ale lumii**.

Fig. 1 Harta lumii realizată de Gerardus Mercator

În prezent, există o multitudine de hărți, atât ale lumii, cât și ale unor regiuni sau state. În funcție de conținuturile lor, hărțile se clasifică în fizice, politice și tematice. Pe **hărțile fizice** (fig. 2) sunt reprezentate elemente ale cadrului natural – forme de relief, ape, vegetație etc., pe **hărțile politice** (fig. 3) sunt reprezentate statele lumii, iar **hărțile tematice** (fig. 4) redau un anumit proces sau fenomen (de exemplu: harta densității populației, harta precipitațiilor medii anuale, harta utilizării terenurilor, harta orașelor etc.).

Fig. 2 Harta fizică a Europei

Fig. 3 Harta politică a Europei

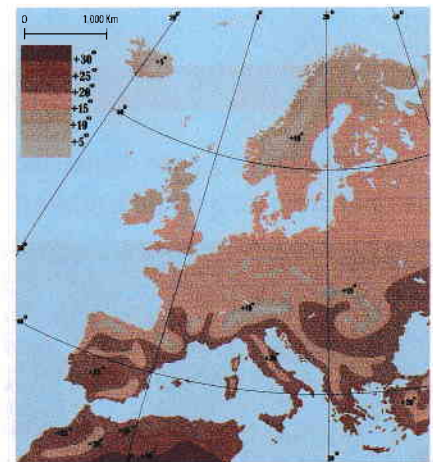

Fig. 4 Hartă tematică (temperaturi medii ale lunii iulie în Europa)

IBDIS

We know
BOOKS

Harta politică a lumii (fig. 5, pag. 12+13) este o reprezentare cartografică care redă prin culori diferite conturul și poziția statelor lumii. Aceasta reunește 195 de state (2022).

Vreau să știu mai mult

Din cele 195 de state ale lumii, 193 sunt membre ale Organizației Națiunilor Unite (ONU). Alte două state (Palestina și Vatican) sunt state observatoare non-membre. Alături de cele 195 de state independente, recunoscute la nivel mondial, mai există și alte teritorii disputate sau care au un statut special (Taiwan, Insulele Cook și Niue), ori teritorii dependente (Insula Groenlanda – Danemarca) etc.

Statele de pe harta politică a lumii pot fi clasificate în funcție de anumite criterii, cum ar fi:

- după forma teritoriului*: state desfășurate în lungul meridianelor, în lungul paralelelor, fragmentate, compacte;
- după localizare*: state continentale, insulare, peninsulare;
- după suprafață*: state foarte mari, mari, mijlocii, mici, foarte mici;
- după forma de guvernare*: monarhii (absolute/autoritare), republici (parlamentare, prezidențiale, semiprezidențiale);
- după numărul de locuitori*: state foarte mari, mari, mijlocii, mici, foarte mici.

Aplică!

- Analizează harta politică a lumii (pag. 12–13) și identifică:
  - un stat desfășurat în lungul unor meridiane;
  - un stat desfășurat în lungul unor paralele;
  - un stat fragmentat;
  - cinci state continentale;
  - două state peninsulare;
  - două state insulare;
  - trei state cu suprafață foarte mare;
  - cinci state cu suprafață mică;
  - un continent cu un număr mic de state;
  - un continent cu un număr mare de state.
- Urmărește pe YouTube filmul *Forme de guvernământ* (https://www.youtube.com/watch?v=a1_00MhvXTQ), apoi răspunde la cerințele de mai jos:
  - Ce înseamnă monarhie? Dar republică?
  - De câte tipuri sunt monarhiile? Dar republicile?
  - Numește câte două state din fiecare categorie.
  - Numește două atribuții ale monarhului din Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord.
  - Care este diferența dintre republica prezidențială și cea parlamentară?
  - Ce fel de stat este România?
- Localizează statele din rubrica alăturată pe harta fizică a lumii din atlasul geografic școlar sau pe harta murală, Google Maps, OpenStreetMap.

Știi că...?

Cele mai mici state din lume, după suprafață, sunt:

Vatican

Suprafață: 0,44 km²

Monaco

Suprafață: 2,02 km²

Nauru

Suprafață: 21,00 km²

Tuvalu

Suprafață: 26,00 km²

San Marino

Suprafață: 61,00 km²

Liechtenstein

Suprafață: 160,00 km²

Fig. 5 Harta politică a lumii

